

schakel NIEUWS

59

NIEUWSBRIEF – WELZIJNSSCHAKELS VZW – JAARGANG 14 – NR 59 – VERSCHIJNT DRIEMAANDELIJKS – P209822 – SEPTEMBER OKTOBER NOVEMBER 2015

“Leren, of het nu formeel of informeel is, draait om kansen geven en krijgen. En om erkenning krijgen voor wat je doet en voor wat je talenten/vaardigheden zijn. Elk talent, elke vaardigheid is evenwaardig. Het gaat over die mevrouw die nu een kopje koffie inschenkt en misschien over enkele maanden instaat voor de aankoop van de koffie en de koekjes, maar misschien ook niet. Ook als het blijft bij de koffie inschenken, is dat een belangrijke taak binnen de groep”.

Guido

Het verenigingsleven is een plaats waar volwassenen op een informele manier kennis, vaardigheden en attitudes aanleren, en kunnen deelnemen aan de ruimere samenleving. Verenigingen bieden kansen tot informele leerprocessen. Persoonlijke wensen en gevoelens van deelnemers achterhalen en aanspreken schept een sfeer van vertrouwen waarin leren van en met elkaar kan ontstaan. Dat kan gaan om praktische of communicatieve vaardigheden of om het leren omgaan met verschillende situaties en houdingen van mensen. Het maakt dat mensen sterker staan in de groep en in hun persoonlijke leven.

Welzijnsschakelgroepen bieden heel wat informele leerkanalen. Ze herkennen en benutten is de boodschap. We delen met jullie de ervaringen van Dalie en Wouter in t'Hope (Roeselare) en Guido in Bilzen.

Leren = leven

Hoe maak je van informeel leren een project, en hoe breng je dat project in de praktijk? Met deze vragen trokken we naar t'Hope in Roeselare, waar Dalie en Wouter in 2013 aan de slag gingen. Dalie is educatief medewerker van Open School Kortrijk-Roeselare, een centrum voor Basiseducatie, Wouter is vrijwilliger in t'Hope.

Dalie: Informeel leren is “leren in een niet-schoolse omgeving”. In mijn persoonlijke visie is dat “leven” van dag tot dag, want we leren elke dag van alle mensen rondom ons. Net daarom vond ik het interessant om in het project te stappen en te ervaren hoe dit loopt in een vereniging waar mensen met en zonder armoede-ervaring samen komen.

Wouter: Ik was net gestart als vrijwilliger en had zelf ook verschillende vragen. Ik was dan wel vrijwilliger maar deed ik het goed? Er zitten veel leerkanalen, maar waar zitten die dan, met welke signalen moet je rekening houden? Op die vragen kreeg ik antwoorden van de andere vrijwilligers en de medewerkers in t'Hope, maar ik kon hiervoor ook terecht bij Dalie.

Als Informeel leren leven is, hoe giet je dat dan in een project?

Dalie: Je stapt mee in hun activiteiten, je houdt je ogen en oren open en vooral je hart. Je luistert naar hoe dat zij het zouden doen, naar hun mening en daar kun je dan dingen uithalen waarvan je denkt: moesten we dat nu zo een keer doen. En je leert altijd van elkaar. Informeel leren gebeurt rondom ons, niet iedere seconde maar toch, je moet het willen zien. En ik vind dat dat een beetje het grote

tekort is aan het beleid. Mensen die het beleid uitschrijven, die staan daar niet meer bij stil. Het moeten altijd grote gebeurtenissen zijn, terwijl dat nu net de kracht is van het informeel leren, dat dat allemaal kleine stapjes zijn. Maar als je die allemaal samen brengt, kan dat een enorme revolutie teweeg brengen in het leven van mensen. Het zichtbaar maken van die kleine stapjes, dat is het project. Het grote voordeel van dit project is dat de mensen nog niet de stap naar buiten moeten zetten om te leren. De mensen komen niet om te leren, ze komen om samen te zijn en zo steek je dingen op van mekaar. Mensen in armoede hebben veel energie nodig om de problemen die zich op dat moment voordoen aan te pakken of hulp te zoeken. En dan staat hun hoofd er niet naar om een cursus te volgen. Maar als ze dan binnen een vereniging komen en zaken kunnen aanpakken op een leuke manier, dan hebben ze een eerste stap gezet in "leren". Mensen zeggen: wij hebben veel geleerd, door te kijken naar elkaar of door jou dingen te zien doen, door samen dingen te doen. We komen samen met de mensen zodat ze een plek hebben om zichzelf te zijn, maar we staan er soms te weinig bij stil dat we hen op die manier ook de kans geven om te leren.

Julie zijn onder meer aan de slag gegaan in de oudergespreksgroepen?

Wouter: Ja, in 't Hope zijn begin 2013 oudergespreksgroepen gestart met als doel ouders samen te brengen en ervaringen uit te wisselen en te leren van elkaar. Mensen deden hun verhaal, kregen een vraag en de cirkel werd bij wijze van spreken rondgegaan. Om de onderlinge uitwisseling van ervaringen en het leren van elkaar te versterken, hebben Dalie en ik een avond uitgewerkt rond vakantie en vrije tijd. Wat zou je willen doen en wat betekent dat voor jou? Wat is er minder plezant aan een vakantie? Antwoorden kon op briefjes die we verzamelden op een lange waslijn doorheen het lokaal. Dalie: We hebben mensen dingen laten doen, we hebben ze van hun stoel laten komen. Iedereen deed zijn inbreng. Ze mochten gaan bijschrijven, schrappen, iets bijplakken, ergens op doorschrijven,... op het moment dat het voor hen paste. Ze moesten hun beurt niet afwachten. We zagen mensen openbloeien bij wijze van spreken, hun eigen inbreng doen, ook een keer durven zeggen 'neen' of 'niet zo' terwijl ze in het begin een beetje schroom hadden in de zin van 'wij worden niet gehoord'. Wouter: We zijn nu een 2de jaar gestart met die oudergespreksgroepen en van de mensen die er toen waren, zijn de meeste

blijven komen.

Dalie: Sofie, die het 2^e jaar van de oudergespreksgroep begeleidt, hanteert gelijkaardige werkvormen. Ze laat de mensen tijd om hun inbreng te doen, ze luistert met een hoofdletter. De dingen worden uitgeschreven, ze worden opgehangen. We zijn daar mee begonnen, met zaken die gezegd werden in de groep zichtbaar te maken, uit te hangen zodat mensen dat konden zien.

Wat staken mensen op in oudergespreksgroepen? Wat leerden mensen uit de uitwisseling van ervaringen?

Wouter: Je leert bewust, maar ik denk dat er ook onbewust veel opgestoken wordt. Dalie: Er is veel bijgeleerd op vlak van communicatie: luisteren, manieren van luisteren. Iemand die er altijd direct uitfloopte wat ze dacht of deed, zei: "Ik heb geleerd om langer te zwijgen, je hoort veel meer en je steekt veel meer op als je luistert." Proberen verder te werken op voorstellen door verder te vragen. We hebben verschillende dingen gedaan rond de tafel waarvan mensen zeggen: 't is maar dat, dat kost geen moeite. Maar je komt veel meer te weten. En zo zijn mensen er zich bewuster van geworden hoe belangrijk het is, om niet alleen zichzelf te horen maar ook hoe waardevol het kan zijn moeite te doen om te luisteren naar het verhaal van een ander. Wouter: Mensen worden er versterkt, krijgen meer zelfvertrouwen en zien dan ook andere kansen. Bv iemand die een opleiding is gestart als opgeleide ervaringsdeskundige, maar ook anderen... Dalie: ... die zaken in hun persoonlijke leven aangepakt hebben. Dat hoeft niet noodzakelijk een cursus te zijn, maar die de stap naar buiten hebben gezet met het risico dat het al een keer kan mislukken. Dat is een stap zetten, voor de ene mens valt dat al een keer mee, voor de andere niet, maar die dan toch terug rechtstaan en nog een keer proberen. Die dan zien: 't ligt niet alleen aan mij. Dat heb ik wel geleerd, dat mensen direct

het probleem bij zichzelf zoeken: 'ik kan dan niet...'. Ik krijg het er koud van als ik zo'n dingen hoor. Dikwijls omdat ze al jaren zo bestempeld worden. Het feit dat je dingen wil proberen toont dat je sterk bent, dat je nieuwe zaken wil leren/proberen. Dit soort projecten mag dan ook niet stoppen. Binnen Basiseducatie staan wij achter empowerment, ervaringsgericht leren, zodat je barrières weg werkt. Het spijtige bij formeel leren is dat ze hun programma hebben en ze niet kijken naar de omstandigheden waarin mensen moeten leren. Binnen Basiseducatie merken we heel dikwijls dat een certificaat niet het belangrijkste is, maar het bij een groep horen en leerkansen krijgen op uw eigen tempo en het 100.000 keer opnieuw uitgelegd krijgen of opnieuw mogen proberen, dat wel.

Basiseducatie komt uit het sociaal cultureel werk en dat sociaal leren, dat informeel leren, dat is onze basis. Nu we binnen het onderwijs zitten, wordt de ruimte daarvoor alsmäär kleiner en kleiner. En voor mensen die wij willen bereiken is dat net het aller allerbelangrijkste.

Wat heeft dit project betekend voor 't Hope?

Wouter: Een bevestiging en versterking van de manier van werken binnen onze organisatie, namelijk mensen samen brengen, inspraak geven, verantwoordelijkheid delen. We zien dat de manier van aanpakken in de oudergespreksgroep ook soms in andere werkgroepjes wordt toegepast. Er is een nieuwe drive en die krijg je omdat mensen zich goed voelen. Er komt nieuw bloed bij en dat geeft ook weer nieuwe leerkansen.

Wat heb je zelf geleerd uit dit project informeel leren?

Dalie: Ik heb daar op persoonlijk vlak heel veel van opgestoken. Ik had al heel sterk de neiging om te zoeken naar de kracht van de mensen zelf en dat wil

ik nog veel meer doen. Ik heb geleerd om nog meer geduld te hebben, als iets niet lukt, het op een andere manier te proberen, en om geen verwachtingen te stellen naar mensen toe. Dat is moeilijk, maar als je geen verwachtingen stelt, word je veel minder teleurgesteld. Teleurstelling merkt iedereen altijd op, je merkt dat direct en mensen in armoede hebben daar een extra zintuig voor.

Wouter (die tijdelijk werkt als groepswerker in 't Schoederkloptje): Ik neem heel concrete zaken mee. Voor mijn eerste activiteit (een nazomerfeest) wil ik mensen in armoede meer betrekken: wat zijn hun verwachtingen, wat willen zij bijdragen? Dus van onderuit de mensen vragen wat zij willen en mee laten werken, maar aan de andere kant wil ik ook rekening houden met de verwachtingen van de vrijwilligers.

Tot slot ...

Informeel leren is mensen aanspreken op hun krachten en hun talenten, die bovenhalen en de kans geven om te groeien op eigen tempo. Mensen niet forceren om dingen te doen waarvan wij denken dat ze die moeten doen. We willen mensen empoweren en hen zien groeien. Maar misschien komt er op een bepaald moment een stop en die moeten we ook respecteren. Dat is eigen aan de persoon. Als je hem/haar op die hoogte kunt houden bij wijze van spreken en ervoor zorgt dat hij/zij dat niet verliest, dan zal hij/zij ook zeer tevreden zijn. Dat zien we ook binnen Basiseducatie. Ik denk dat dat een beetje een ziekte is van onze tijd, verwachtingen naar mensen toe. Jouw verwachtingen spiegelen op iemand anders is altijd ongezond.

Van leren naar groep vormen

Guido Degraen is trekker van Welzijnschakel De Schakelaar in Tongeren én vooruitkijkend naar zijn laatste jaar in de opleiding "Ervaringsdeskundige in de armoede en sociale uitsluiting". Guido's derdejaars stage bij Centrum Basiseducatie (CBE) focuste op de lesmomenten rond geld en budgetbeheer die het CBE organiseert op vraag van het OCMW. Binnen zijn stage-opdracht probeert Guido de brug te slaan tussen de deelnemers en de lesgever. Om die brug te slaan moet je, volgens Guido, vertrouwen hebben in, talenten ontdekken bij, kansen geven aan,... zowel de lesgever als de cursisten. Het is niet de meest gemakkelijke opdracht: je lesgever heeft zijn pakket dat hij/zij moet afwerken en je cursisten moeten "verplicht" aanwezig zijn. In de eerste plaats ben je als bruggenbouwer dan ook een ijsbreker. En dat gaat veelal over kleine dingen zoals naamkaartjes voorzien: "Als je naam gekend is, als je bij naam genoemd wordt, dan besta je." En Guido's eigen ervaringen zijn dikwijls de beste ijsbreker. Leren je budget beheren kan heel saai zijn, en wordt door sommige cursisten als denigrerend ervaren. Dit omdraaien naar leren van mekaar, het uitwisselen van tips over bv. besparen op elektriciteitsverbruik maakt de cursus voor iedereen interessant. Gebruik maken van de kennis die mensen zelf hebben is dikwijls heel cruciaal om iets begrijpbaar te maken. Bv. De collectieve schuldenregeling is heel moeilijk uit te leggen, maar als iemand vanuit zijn eigen ervaring dit kan inbrengen, dan wordt het veel makkelijker hanteerbaar. Een lesgever ondersteunen zodat hij signalen leert herkennen, zodat hij weet dat het niet evident is om je hoofd bij een

cursus te houden als je net de deurwaarder aan je deur kreeg. Cursisten de ruimte geven om te ventileren maar ook je les er niet door laten ondersneeuwen. Het is een weg die je samen gaat en waar je van mekaar leert. Dat is goed gelukt volgens Guido omdat hij binnen het CBE zeer snel aanvaard werd als een deel van het team. De groep cursisten in Bilzen volgde al meerdere cursussen binnen het CBE en wou graag blijven samen komen. Maar dat kon uiteraard niet binnen de context van het CBE. Samen met lesgever Martine is Guido dan de eerste stappen beginnen zetten om de groep op eigen benen te laten verder gaan. Zo werden in de cursus andere vaardigheden, zoals vergadertechnieken en communiceren met mekaar ingebouwd die de groep zeker nodig zou hebben om op zichzelf te kunnen functioneren. Guido heeft de start van "Welbi Bilzen" op die manier mee mogelijk gemaakt. De groep staat redelijk stevig op zijn poten, mede dankzij de vaardigheden die ze hebben opgebouwd via het CBE. Toch is het niet evident om de stap te zetten van een beschermde omgeving van een cursus naar alles zelf in handen nemen. Dat gebeurt met vallen en opstaan. Maar ook dat is een leerproces.

Een leerproces dat Guido kent vanuit De Schakelaar. Ook zijn eigen groep was voor Guido een leerproces. Communiceren, in gesprek gaan met het lokale beleid, vrijwilligers aantrekken, contact leggen met gezinnen, ... dat zijn allemaal vaardigheden die in de loop der jaren werden verrijkt, uitgediept. Een leerproces ook voor zichzelf: even in je hoofd een stap naar achter zetten in plaats van direct uit je krammen

te schieten. Het dialoogproces dat de Schakelaar is aangegaan in het kader van kinderarmoede is een heel belangrijk moment geweest én voor Guido én voor de hele groep. Het is nog steeds een referentiepunt voor hoe omgaan met mekaar, elkaar ruimte geven,... De groepsmomenten zijn leermomenten, dikwijls over kleine zaken, maar met grote gevolgen. Guido vertelt hoe fier hij was toen iemand van een serviceclub op een activiteit opmerkte hoe gedisciplineerd en beleefd iedereen van de groep was. En dat, zegt Guido, was ooit anders. Van "hé ne cola" naar "mag ik een cola alsjeblieft" lijkt niet groots, maar het heeft zeker effect, ook in het dagelijkse leven van mensen.

Leren gaat over kansen krijgen om nieuwe vaardigheden uit te proberen. Welzijnsschakels en Centrum Basiseducatie, daar zitten mogelijkheden voor een verdere samenwerking maar dan moet je iedereen rond de tafel krijgen. Vanuit CBE en Welzijnsschakels werd Guido gevraagd om dit overleg te organiseren en voor te zitten. Dit organiseren was nieuw voor hem, het geloof van beide organisaties in zijn kunnen, het vertrouwen krijgen, waren voor Guido een stevige duw in de rug om deze taak op te nemen en tot een goed einde te brengen.

Met je groep aan de slag

De provinciale contactmomenten van het najaar staan in het teken van ervaringsleren. Collega-Welzijnsschakels delen er hun ervaringen. Je maakt er kennis met onze partners: Landelijk Praktijkatelier vzw en de Gezinsportfederatie. Zij stellen er hun programma voor en je kan met hen al afspraken maken. De uitnodiging volgt nog. Je vindt de data ook in de kalender op onze website www.welzijnsschakels.be

Ben je al nieuwsgierig naar het aanbod van onze partners neem dan alvast een kijkje op hun website: www.kvlv.be/landelijkpraktijkatelier en www.gsf.be

Welzijnszorg campagne 2015: Een toekomst zonder armoede

Iedereen vraagt zich wel eens af wat de toekomst brengt. Iedereen wil kunnen dromen van een gelukkige toekomst. Dat is wat we wensen voor onszelf, onze kinderen en onze kleinkinderen. Niemand wil een toekomst in armoede. Toch zien we dat nog steeds heel veel mensen in ons land uit de boot vallen: 1 op 7 mensen leeft in armoede. Hoe zouden zij naar de toekomst kijken?

Een mooie toekomst waar iedereen van kan dromen is voor mensen in armoede nog veraf. Vooral op het vlak van wonen, vervoer en gezondheid stelt Welzijnszorg vast dat nog heel wat duurzame maatregelen ontbreken waardoor mensen in armoede het extra moeilijk hebben. Daarom voert Welzijnszorg campagne in 2015, daarom hopen we ook dat jij meedoet. Samen voor een toekomst zonder armoede! Om op een duurzame wijze de strijd aan te binden tegen armoede brengt Welzijnszorg in haar campagne 'Een toekomst zonder armoede' een aantal thema's extra onder de aandacht: wonen, basisbereikbaarheid en gezondheid.

Doe mee en kom in actie!

Wil je alles te weten komen over de campagne 2015: schrijf je in voor de startavonden op www.welzijnsschakels.be.

- **2 oktober 2015:** De Markten, Oude Graanmarkt 5 - 1000 Brussel
- **5 oktober 2015:** GC De Zandloper, Kaasmarkt 75 - 1780 Wemmel
- **6 oktober 2015:** Provinciaal Vormingscentrum, Smekenstraat 61 - 2390 Oostmalle en Parochiecentrum Seleskest, Sint-Salvatorstraat 38 - 9000 Gent
- **7 oktober 2015:** Parochiecentrum Seleskest, Sint-Salvatorstraat 38 - 9000 Gent en VIVES, Doorniksesteenweg 145 - 8500 Kortrijk
- **9 oktober 2015:** Provinciehuis, Provincieplein 1 - 3000 Leuven
- **21 oktober 2015:** Scholen Kindsheid Jesu, Kempische Steenweg 400 - 3500 Hasselt

TEKSTEN

Isabelle De Meyere, Diederik Janssens, Marja Hermans met dank aan Guido Degraen, Wouter Debaene, Dalie Degroote en Jozefien Godemont

VORMGEVING

Gevaert Graphics

Foto's

t'Hope, Welzijnsschakels

DRIJKWERK

Gevaert Printing

welzijnsschakels

ELKE SCHAKEL TELT